

Nr 29.

Ankom till riksdagens kansli den 26 april 1920 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om åvägabringande av en provisorisk lag rörande statskontroll över truster och andra monopolistiska sammanslutningar inom industri och handel.

Närvarande: herrar von Sneidern, von Sydow, von Koch, Westman, Boberg, Linder, Sigfrid Hansson, Sandegård*, Gunnar Andersson*, Magnusson i Kalmar*, Andersson i Knäppinge, Karlsson i Gasabäck, Carlsson i Frosterud, Nilsson i Vibberbo, Hagman i Stockholm och Johansson i Sollefteå.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion nr 160, vilken behandlats av andra lagutskottet, hava herrar *Wohlin, Gustaf Bergström, Bodin, Elisson, C. Petrus V. Nilsson* och *Westman* hemställt, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utarbetande och framläggande till nästkommande riksdag av en provisorisk lag rörande statskontroll över truster och andra monopolistiska sammanslutningar inom industri och handel.

Utskottet har därjämte till behandling förehaft en inom andra kammaren av herrar *Olsson* i Kullenbergstorp och *Westman* i Brobygård väckt motion nr 253, vari gjorts enahanda hemställan.

Beträffande motiveringen till ifrågavarande hemställan får utskottet hänvisa till motionerna.

Frågan om truster och andra monopolistiska sammanslutningar har upprepade gånger varit föremål för överbäggande inom riksdagen. *Historik.*

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 9 saml. 2 avd. 18 häft. (Nr 29.)

Vid 1910 års riksdag väckte herr Palmstierna inom andra kammaren en motion, vari hemställdes, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville snarast möjligt låta utföra en undersökning angående inom landet befintliga karteller och truster i syfte att kunskap måtte erhållas om deras antal, beskaffenhet och arbetssätt m. m. samt att Kungl. Maj:t, med stöd av den erfarenhet, denna undersökning komme att lämna, ville låta uppgöra och för riksdagen framlägga förslag till sådana åtgärder, varigenom möjlighet bereddes att vinna en kontinuerlig översikt av kartell- och trustväsendets utveckling och verksamhet i Sverige.

Andra kammaren beslöt, i enlighet med sitt fjärde tillfälliga utskotts hemställan, att bifalla det i motionen gjorda yrkandet.

Sedan ärendet överlämnats till första kammaren, hemställde dess första tillfälliga utskott, som ansåg att en kontinuerlig inspektion över inom landet befintliga karteller och truster för det dåvarande icke vore erforderlig, att första kammaren måtte för sin del besluta, »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta anordna en väsentligen statistisk utredning angående inom landet befintliga kartellers och trusters organisation och verksamhetssätt ävensom åstadkomma en utredning om kartell- och trustfrågans läge i andra stater.»

Kammaren avslog emellertid såväl motionen som utskottets förslag.

Vid 1911 års riksdag upprepade herr Palmstierna sin ovan omförmälda motion och rönt den därvid samma öde som vid 1910 års riksdag.

Någon riksdagsskrivelse kom således ej till stand.

Kungl. Maj:t beslöt emellertid den 22 december 1911 att tillkalla sakkunniga med uppdrag bland annat att »verkställa utredning angående förekomsten inom landet av truster och karteller, deras inverkan på landets ekonomiska liv och framför allt på prisbildningen».

I motion inom andra kammaren vid 1917 års riksdag hemställde herr Palmstierna under hänvisning till att det uppdrag de s. k. trustsakkunniga erhållit vore i hög grad begränsat, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte lämna de s. k. trustsakkunniga i uppdrag att verkställa utredning och framlägga förslag till de åtgärder, vilka befinnas erforderliga för att, i de fall då viktiga samhällsintressen beröras, gentemot monopolföretag samhällets krav må kunna bevakas».

Andra kammarens fjärde tillfälliga utskott tillstyrkte motionen samt framhöll i sitt utlåtande, att de sakkunnigas uppdrag innefattat egentligen endast verkställandet av en vetenskaplig undersökning rörande monopolistiska företags förekomst inom landet samt deras inverkan på det ekonomiska livet och framför allt prisbildningen, men att uppdraget ej inrymt

befogenhet att framlägga förslag till åtgärder. Utskottet påpekade emellertid, att riksdagen ej haft klart för sig denna begränsning i de sakkunnigas uppdrag, vilket visat sig vid behandlingen av en speciell trustfråga, angående petroleumtrusten. Vid 1913 och 1916 års riksdagar hade sålunda väckts motioner med begäran, det förstnämnda året om »sådant ordnande av partihandeln med petroleum, att konsumenternas intresse blir på bästa sätt tillgodosett», och det sistnämnda året om »utredning angående möjligheterna av införandet av statsmonopol å mineraloljor». Vid båda tillfällena avslogos motionerna med hänvisning till att de s. k. trustsakkunniga väntades komma att avgiva förslag i ärendet även utan att en särskild riksdagsskrivelse avlättes.

Någon riksdagens skrivelse kom likväl ej heller vid denna riksdag till stånd med anledning av herr Palmstiernas motion. Andra kammaren biföll visserligen motionen, men däremot avslog första kammaren i enlighet med sitt andra tillfälliga utskotts utlåtande densamma. Nämnda utskott ansåg i likhet med den uppfattning, som kommit till uttryck vid behandlingen av de ovannämnda motionerna angående mineraloljor, att de trustsakkunnigas uppdrag innefattat jämväl befogenhet att framlägga förslag till praktiska åtgärder.

Vid 1917 års riksdag väcktes därjämte av herrar Sterne och Waldén i andra kammaren motion om riksdagsskrivelse till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t täcktes snarast möjligt låta utreda, »huruvida och på vad sätt statsmonopol å tillverkningen och importen av socker måtte kunna införas».

Andra kammarens tredje tillfälliga utskott ställde sig icke avvisande till ett övervägande rörande de olika vägar, på vilka det kunde säkerställas, att de samhälliga intressena bleve fullt tillgodosedda vid sockertillverkningens handhavande i vårt land, men fann den av motionärerna påyrkade särskilda framställningen till Kungl. Maj:t icke påkallad just under hänvisning till andra kammarens vid samma riksdag fattade beslut om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utvidgning av de s. k. trustsakkunnigas uppdrag.

Kammaren beslöt i enlighet med utskottets utlåtande.

I en vid 1919 års lagtima riksdag inom andra kammaren väckt motion hemställde herr Olsson i Kullenbergstorp jämte tretton andra ledamöter av kammaren, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huru befintliga eller planerade truster inom livsmedelshandeln och livsmedelsindustrien skulle genom lämpliga lagbestämmelser förhindras att slå under sig jordbrukarnas berättigade vinst på

jordbruksproduktionen, och att Kungl. Maj:t måtte för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde giva anledning.

Efter avstyrkande utlåtande av andra lagutskottet avlogs motionen. I berörda utskottsutlåtande framhölls, att de i motionen uttryckta önskemålen komme att i annan ordning bliva föremål för övervägande, i vilket sammanhang hänvisades till att Kungl. Maj:t den 13 februari samma år tillkallat sakkunniga för att skyndsamt verkställa utredning och avgiva förslag angående avvecklingen av den statliga spannmålsregleringen och därmed sammanhängande förhållanden samt angående åtgärder för en sund utveckling av livsmedelshandeln efter kristiden, avseende ett närmande mellan producenter och konsumenter av livsmedel i syfte att åstadkomma bättre avsättningsförhållanden och tillförsel.

Om fortgången av det arbete, som blivit anförtrott de i det föregående omförmälda år 1911 tillkallade trustsakkunniga meddelas i den till årets riksdag avgivna »berättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit», i huvudsaklig överensstämmelse med vad som skett i berättelserna till 1915—1919 års riksdagar, följande upplysningar: »De sakkunniga hava under rådande kris av närliggande skäl sett sig nödsakade att tillsvidare uppskjuta slutförandet av den dem anförtrodda utredningen angående förekomsten inom landet av truster och karteller, varför i sammanhang härmed de sakkunnigas sammanträden ajournerats, men ämna de sakkunniga under den närmaste tiden återupptaga sitt arbete.»

Frågan därom, huruvida utöver den utredning rörande förekomsten inom landet av truster och karteller, vilken år 1911 beslutits, staten borde vidtaga åtgärder av praktisk art med anledning av dylika sammanslutningar, berördes i remissdebatten vid innevarande års riksdag. I anledning av att herr Wohlin därvid yttrade, att regeringen ingenting åtgjort i den stora frågan om trustväsendets bekämpande, erinrade dåvarande statsministern om regeringens stora arbetsbörda, som gjort det nödvändigt att undanskjuta vissa viktiga utredningsfrågor och bland dem även utredningen angående kontroll över trusterna. Att en sådan utredning ej blivit igångsatt berodde ej på att intresset för densamma svalnat, utan därpå att efter den senaste tidens erfarenheter måste linjerna för en dylik utredning läggas icke oväsentligt annorlunda och icke oväsentligt djupare än de lades, när en dylik förra gången anordnades. Tiden hade icke medgivit regeringen att *ännu* upptaga denna sak.

Utskottet.

Det synes utskottet uppenbart, att den tendens till sammanslutning i monopolistiskt syfte, som i form av truster och karteller framträtt inom

näringslivet i vårt land liksom i de flesta andra länder, bör av statsmakterna följas med den största uppmärksamhet. Att bildandet av truster och karteller i vissa avseenden kan medföra nationalekonomiska fördelar, synes icke kunna bestridas. Genom driftskoncentration, enhetlig arbetsledning, modernare organisation och varornas standardisering kunna sålunda produktionskostnaderna nedbringas. På grund av den större möjligheten att samtidigt överskåda det förefintliga behovet av viss vara och tillverkningens storlek kan en sammanslutning av dylik art därjämte undvika en icke önskvärd överproduktion.

Men såsom motionärerna med rätta framhållit kunna ifrågavarande sammanslutningar inom näringslivet, om de få utveckla sig obundna och utan övervakning från det allmännas sida, även medföra verkningar, vilka såväl ur nationalekonomisk som social synpunkt äro ofördelaktiga och böra föranleda ett ingripande både i samhällets och den enskilde konsumentens intresse. Möjligheten till kapitalbesparing kan sålunda motverkas genom överkapitalisering, såsom välbekanta exempel både från vårt eget och andra land givit vid handen. Så länge den fria konkurrensen mellan flera företag inom samma område består, är en faktor för handen, som verkar i riktning att skydda konsumenterna mot alltför högt uppskruvade priser. I den mån en sammanslutning i monopolistiskt syfte lyckas i sig förena alla eller det övervägande antalet företag inom samma arbetsområde, bortfaller denna faktor, och erfarenheten har visat, att dylika sammanslutningar i talrika fall begagnat sin maktställning icke blott till att åsätta sina tillverkningar oskäligt höga en gros-pris utan även, i syfte att nedslå konkurrens, till att förmå detaljhandlarna att ingå avtal om att endast saluhålla sammanslutningens varor eller att försälja varor tillverkade av andra till pris ej understigande sammanslutningens o. s. v.

De olägenheter de i nutidens näringsliv allt vanligare monopolistiska sammanslutningarna visat sig innebära såväl ur det allmännas som den enskildes synpunkt, där de fått ohejdat utveckla sig, hava föranlett, att problemet om lagstiftningens ställning till dem trängt sig fram till beaktande inom det stora flertalet av moderna kulturländer. De allvarliga studier och de talrika lagstiftningsåtgärder, som i utlandet föranletts av ifrågavarande sammanslutningsrörelse, hava lagt i dagen såväl problemets stora betydelse som även svårigheterna att på ett tillfredsställande sätt reglera dessa företeelser inom näringslivet. Vid lagstiftningen hava i detta avseende tre olika utvägar föreslagits och försökts: förbud, förstatligande och kontroll. Med hänsyn till frågans läge vid innevarande riksdag synes det icke vara erforderligt att lämna en redogörelse för de

omständigheter, under vilka var och en av dessa utvägar försökts, och de erfarenheter, som i fråga om var och en av dem vunnits.

Det förslag utskottet anser sig böra framlägga är nämligen i främsta rummet tillkommet i syfte att få till stånd en myndighet med andra och bättre möjligheter än en vanlig svensk kommitté att verkställa tillförlitliga utredningar om de monopolistiska sammanslutningarnas verkningar inom vårt näringsliv, speciellt med avseende å prissättningen å produkterna, för att på detta sätt erhålla erforderliga utgångspunkter för bedömandet av frågan om de åtgärder, som böra vidtagas. Det är för detta ändamål utskottet förordar en provisorisk lagstiftning.

Av den redogörelse, som i det föregående lämnats för den utredning, som år 1911 uppdragits åt inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga, framgår, att hittills icke på denna väg insamlats det material, som statsmakterna behöva till ledning vid ett ingripande. Det synes icke heller vara troligt, att med den utredningsmetod, som hittills följts och som är den vid andra utredningar vanliga, ett resultat skall kunna vinnas, vilket skulle i enlighet med den hittills följda planen kunna läggas till grund för en definitiv lagstiftning, åtminstone synes ett sådant resultat icke kunna vara att påräkna inom en nära framtid. Ett stöd för denna mening finner utskottet även i ett uttalande i det betänkande som den 24 april 1919 avgavs av den »Committee on trusts», vilken den engelska regeringen året förut tillsatt. Denna kommitté, som likväl enligt engelsk sedvana haft befogenhet att inhämta upplysningar genom att inför sig inkalla och höra vittnen, yttrar om utredningsarbetets svårigheter följande: »Vi äro enstämmigt av den meningen, att det skulle vara önskligt, att i Storbritannien inrättades en myndighet för utredning av de verkningar, som framkallas av monopol, truster och andra sammanslutningar, i likhet med de kommissioner och domstolar, som i sådant syfte tillsatts i Nordamerikas Förenta stater och i brittiska kolonier och som i det föregående omtalats. De problem, som måste tagas under överbärande, innan man kan ernå ett riktigt omdöme om den verkliga tillvaron av missförhållanden, skadliga för det allmänna, eller om de åtgärder till skydd eller kontroll, som det skulle vara ändamålsenligt att tillgripa för att avvärja dylika missförhållanden, för så vitt de uppvisats, äro av den beskaffenhet, att det icke är möjligt för en kommitté sådan som denna att i dem bilda sig en slutgiltig och till fyllst grundad uppfattning. Vi äro emellertid övertygade därom, att industriella och andra sammanslutningar hastigt tillväxa i detta land och att de inom en icke avlägsen framtid komma att utöva ett avgörande inflytande inom alla viktiga grenar av engelsk industri.»

Den engelska kommittén hemställer därför i sitt förslag, vilket som bilaga finnes fogat till detta utskottsbetänkande, om vidtagande av undersökningsåtgärder, däribland inrättande av en domstol med vidsträckt befogenhet att verkställa undersökningar och avgiva yttranden.

Även i Danmark är en liknande anordning under övervägande. I »Forslag til midlertidig Lov om offentligt Tilsyn med visse Virksomheder», framlagt för folketinget den 8 oktober 1919, har den danska regeringen föreslagit inrättandet av ett kontrollråd med uppdrag att utöva tillsyn över monopolistiska sammanslutningar inom produktion och omsättning, däri inbegripet transportväsen, infordra upplysningar och avgiva yttrande. Den danska regeringens förslag har tillstyrkts av majoriteten i ett folketings utskott med vissa ändringar. Regeringsförslaget med angivande av majoritetens ändringsförslag är till detta utskottsbetänkande fogat som bilaga. De av minoriteten framställda ändringsförslagen hava av utrymmesskäl i bilagan icke återgivits.

I Norge har det likaledes ansetts nödvändigt att bereda den »Trustkommission», som där tillsatts, särskild möjlighet att inhämta upplysningar, och i detta syfte har en särskild »Lov om meddelelse av upplysningar till Trustkommissionen» utfärdats den 14 april 1919. Denna lag vidfogas ävenledes detta utskottsbetänkande som bilaga.

När utskottet för vårt lands räkning förordar en provisorisk lagstiftning i här föreliggande ämne, avser utskottet närmast att få till stånd en efter våra förhållanden organiserad myndighet med särskild befogenhet att inhämta erforderliga upplysningar. Givetvis kan en sådan myndighets verksamhet anses innebära en viss kontroll över de monopolistiska sammanslutningarna i vårt land, men denna kontroll skulle icke innesluta en självständig befogenhet för den ifrågasatta myndigheten att meddela sammanslutningarna anvisningar rörande skötseln av deras affärsdrift. Under sådana förhållanden synes en provisorisk lagstiftning i föreliggande fall icke kunna anses innebära ett förhastat experimenterande utan tvärtom vara ägnad att genom sina verkningar förebygga dylikt.

I fråga om den ekonomiska verksamhet, som bör underkastas offentlig kontroll, hava motionärerna angivit sammanslutningar inom »industri och handel». Som synes av det danska förslaget går detta längre, enär därunder falla sådana monopolistiska sammanslutningar inom produktion och omsättning, varunder jämväl innefattas transport, vilka äro i stånd att utöva ett bestämmande inflytande på pris och omsättningsförhållanden å den inhemska marknaden eller en betydande del därav». Ehuru väl dylika monopolföretag äro vanligast förekommande

inom industri och handel, finner utskottet intet avgörande skäl, varför sådana monopolistiska sammanslutningar inom andra grenar av näringslivet skulle undantagas från en blivande lags tillämpning.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av motionerna nr 160 i första kammaren och nr 253 i andra kammaren, måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utarbetande och framläggande om möjligt till nästkommande riksdag av en provisorisk lag rörande statskontroll över truster och andra monopolistiska sammanslutningar inom produktion, handel och transportväsende.

Stockholm den 23 april 1920.

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL VON SNEIDERN.

Reservation

av herrar *von Sneidern, von Sydow, von Koch, Boberg, Gunnar Andersson, Andersson* i Knäppinge och *Karlsson* i Gasabäck, vilka ansett utskottets utlåtande bort vara av följande lydelse:

»*Utskottet.* Av nu lämnade översikt framgår, att intresset för åtgärder mot truster och monopoler ej minskats genom det av tidsläget förorsakade avbrottet i 1911 års trustsakkunnigas arbete. Av programuttalanden av olika riksdagspartier synes tvärtom framgå, att förslag till väl övervägda åtgärder i detta syfte numer kunna förvänta ett allmänt understöd inom riksdagen. Den nuvarande regeringens sammansättning ävensom dess ställning i förhållande till den föregående innebär dessutom otvivelaktigt en garanti, att av föregående regering planerade åtgärder i trustfrågan komma att i någon form fullföljas. Under sådana förhållanden kunde synas överflödigt, att riksdagen genom skrivelse i ärendet gör ytterligare påminnelser. Då motioner emellertid äro väckta och dessa särskilt taga sikte på provisoriska lagstiftningsåtgärder, för vilka vissa direktiv äro givna, har utskottet ansett lämpligt, att riks-

dagen genom en skrivelse ger sin mening tillkänna. Utskottet kommer därför att förslå, att riksdagen begär en allsidig utredning rörande truster och monopolistiska sammanslutningar.

Utskottet förbiser icke, att en sådan utrednings omfattning kan föranleda ett avsevärt dröjsmål, innan dess slutliga resultat föreligger. Under sådana omständigheter torde den kommitté eller myndighet, som får utredningen sig förelagd, få taga under övervägande, i vilken ordning de nya bestämmelser i ämnet, som kunna visa sig erforderliga, böra genomföras. Det synes utskottet icke uteslutet, att det kan bliva angeläget att de delar av den nya lagstiftningen, vilka kunna anses mest av behovet påkallade, genomföras före övriga delar. Härom torde emellertid den blivande utredningen giva klarhet. Den särskilda varsamhet, som man på detta lagstiftningsområde bör iakttaga, framgår emellertid av de svårigheter, med vilka den i utlandet prövade lagstiftningen på området haft att kämpa. De missförhållanden, mot vilka lagarne vänt sig, ha kanske kunnat i viss mån avlägsnas, men endast för att lämna rum åt andra av kanske ännu betänkligare art.

Detta föga tillfredsställande resultat av i utlandet tillämpade lagar har givit anledning till, att man där nu synes vara beredd att slå in på hittills oprövade vägar. Man avser att skapa myndigheter, vilka på en gång skulle utföra ett ingående utredningsarbete och samtidigt utöva ett kontrollerande inflytande på ifrågavarande grenar av näringslivet. Motionärerna hänvisa till de förslag, som i denna riktning äro framlagda i Danmark och England. I de anvisade länderna har man således endast kommit till förslag, och varje praktisk erfarenhet, hur det nya systemet verkar, saknas således. Utskottet anser visserligen, att dessa nya uppslag förtjäna beaktande, men finner dem vara i behov av att genom Kungl. Maj:ts försorg bliva ingående prövade, innan riksdagen till dem intager ställning. Det förord för införande av liknande bestämmelser hos oss, som av motionärerna påyrkas, kan utskottet därför i frågans nuvarande läge icke tillstyrka.

Utskottet har särskilt funnit arten och omfånget av den nya myndighetens kontrollerande verksamhet oklara och svåra att på förhand bedöma. Dess nära släktskap med kristidens näringslivet övervakande myndigheter är omisskänneligt. Detta är även lätt förklarligt, då de nya lagförslagen äro föranledda av kristidslagstiftningens avveckling i respektive länder. Men i intet land, så starkt som i vårt, torde den allmänna meningen vänt sig mot administrativt ingripande mot olika grenar av näringslivet med därav följande möjligheter till godtycke. En sorgfällig

prövning bör därför i varje fall föregå återinförandet av ett med kristidsorganisationerna besläktat system.

En närmare granskning av de olika förslagen ger vidare vid handen en påfallande organisatorisk olikhet. Den danska myndigheten — Tilsynsraadet — har i sig ett starkt politiskt inslag med de olägenheter, som därav kunna följa. I England åter skulle ledningen av den nya verksamheten tillkomma handelsdepartementet, vid vars sida ställes en specialdomstol, där uteslutande den juridiska och yrkesmässiga sakkunskapen äro representerade.

Vad till sist beträffar tillskapandet av den ifrågasatta myndigheten för ett möjligast verksamt utförande av utredningsarbetet, anser utskottet, att utredningens närmare anordnande bör ankomma på Kungl. Maj:t. Skulle Kungl. Maj:t efter närmare prövning finna sig behöva andra organ för detta utredningsarbete än dem, som stå till Kungl. Maj:ts förfogande, torde Kungl. Maj:t icke underlåta att till riksdagen inkomma med de förslag, som härav kunna föranledas.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen i anledning av motionerna I: 160 och II: 253 måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa en allsidig utredning rörande truster och monopolistiska sammanslutningar inom näringslivet samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill denna utredning kan föranleda.»

Bilaga A.
(England.)

Ministry of reconstruction.

Report of the committee on trusts.

Appointed in February, 1918.

(tryckt 1919.)

Conclusions and recommendations.

12. In the United Kingdom, Combinations operating in restraint of trade are, though not criminal, unlawful if shown to be against public policy, as public policy is understood by the English Courts, where these words are construed in a somewhat narrow and technical sense.

We are unanimously of opinion that it would be desirable to institute in the United Kingdom machinery for the investigation of the operation of monopolies, trusts, and combines, similar to the Commissions and other tribunals created for that purpose in the U. S. A. and the British Colonies above referred to. The problems to be considered, before any just conclusion can be arrived at with regard to the actual existence of abuses tending to the detriment of the public, or with regard to a form of safeguard or control which it would be practical to adopt to prevent such abuses, if proved, are not matters on which it is possible for a Committee such as this to form any final or considered judgment. But we are satisfied that Trade Associations and Combines are rapidly increasing in this country, and may within no distant period exercise a paramount control over all important branches of the British trade.

We are satisfied that considerable mistrust with regard to their activities exists in the public mind, and that the effect of such mistrust may be equally hurtful to the political and social stability of the State, whether or not the public mistrust and resentment be in fact well-founded. We consider that it is desirable that means should be provided whereby the fullest information as to the activities of Trade Associations may be made available to the public, and complaints may be promptly and thoroughly investigated, so that doubts and suspicions may be dispelled or, on the other hand, the true facts ascertained as to evils for which a remedy is required. We believe that it will be found necessary ultimately to establish further machinery for promptly and effectively dealing with such abuses as the Tribunal of Investigation may discover.

We recommend that:

- a) It shall be made the duty of the Board of Trade, or such departement as may hereafter exercise surveillance over trade and commerce, to obtain from all available sources information as to the nature, extent and development of trusts, companies, firms, combinations, agreements and arrangements connected with mining, manufactures, trade, commerce, finance, or transport having for their purpose or effect the regulation of the prices or output of commodities or services, produced or rendered in the United Kingdom, or imported into the United Kingdom, or the delimitation of markets in respect thereof, or the regulation of transport rates and services, in so far as they tend to the creation of monopolies or to the restraint of trade.

The Board of Trade shall present annually to Parliament a report upon the nature, extent and development of such forms of organisations.

- b) It shall be made the duty of the Board of Trade to make preliminary enquiry into any complaints which may be made with regard to the existence or action of any organisation specified in a).
- c) In the event of the information obtainable by the Board of Trade being, in the opinion of that Department, insufficient to enable it to discharge its duties under a) or b) above, or if, in the opinion of the Board, as the result of investigations undertaken on its own initiative or on complaints made to it, there is *prima facie* evidence that the public interest is adversely affected by the operation of any monopoly, combination or agreement, the Board of Trade shall be empowered to:

- 1) Apply to the Tribunal hereafter provided for an order to such companies, firms, or individuals as may be specified in the application, to furnish such information as may be specified thereunder; or

- 2) Refer the whole matter to the said Tribunal for investigation and report.

- d) There shall be established a Tribunal consisting of a person of legal qualifications, as permanent chairman, and not less than two, or more than seven, other members selected by him from time to time from a panel appointed for the purpose by the President of the Board of Trade after considering nominations made by representative trade organisations, including the Co-operative Movement and Trade Unions, which Tribunal shall have power.

- 1) On the application of the Board of Trade, to make orders of the kind specified under c) 1) above; and

- 2) On reference from the Board of Trade, to investigate the operation of any organisation specified in a), and for that purpose to call for all books and papers, to take evidence upon oath, and to adopt such other measures of enquiry as it may deem necessary to elicit the facts; and when it shall be proved that acts injurious to the public interest have been committed, such facts as are relevant to the particular offence shall be published immediately on the conclusion of each inquiry.

- e) It shall be the duty of the Board of Trade to make recommendations as to State action for the remedying of any grievances which the Tribunal may find to be established.

We wish to place on record our appreciation of the great services which have been rendered to the Committee by our Secretary, Mr John Hilton, whose

comprehensive study of Combinations we have printed as an appendix to this Report.

(Signed) CHARLES A. McCURDY (Chairman). ERNEST BEVIN. J. H. GUY.
J. A. HOBSON. STANLEY MACHIN. J. FRANCIS MASON. FREDERICK RICHMOND.
G. SCOBY-SMITH. H. L. SYMONDS. W. H. WATKINS. SIDNEY WEBB
DOUGLAS WENHAM.

JOHN HILTON (Secretary).

24th April, 1919.

Bilaga B.
(Danmark.)

Forslag til midlertidig Lov om offentligt Tilsyn med visse Virksomheder.

(Fremsat i Folketinget den 8. Oktober 1919.)

Med ændringsforslag fremlagda av en majoritet i »Betænkning, afgiven af Folketingets Udvalg den 18. Februar 1920.»

§ 1.

Denne Lovs Bestemmelser kommer til Anvendelse paa saadanne enkelte eller sammensluttede Virksomheder af monopolagtig Karakter indenfor Produktion og Omsætning, derunder indbefattet Transport, som er i Stand til at udøve en bestemmende Indflydelse paa Pris og Omsætningsforhold i det indenlandske Marked eller en betydende Del deraf.

Bestaar der indenfor et Erhverv et saadant Fællesskab eller en saadan ensartet Optræden til Regulering af Pris eller af Omsætningsforhold, att Virkningen heraf, selv om Virksomhederne ikke foretager en videregaaende Sammenslutning, er den i nærværende Paragrafs 1ste Stykke nævnte, kan Lovens Bestemmelser gøres anvendelige for de Virksomheder, som deltager deri.

Hvilke Virksomheder, der herefter skal omfattes af denne Lovs Bestemmelser, afgøres af det i § 2 nævnte Tilsynsraad, hvis Afgørelse dog inden 1 Maaned, efter at Afgørelsen er blevet Virksomheden meddelt, af hver enkelt Virksomhed kan bringes for en Domstol bestaaende af 5 af Justitsministeren beskikkede nuværende eller tidligere Medlemmer av Højesteret eller Landsretterne (Overretterne). Denne Domstols Afgørelse er endelig.

§ 2.

Det i denne Lov omhandlede Tilsyn udøves af et Tilsynsraad, der bestaar av 14¹ Medlemmer. Formanden udnævnes af Kongen og 4 Medlemmer af Indenrigsministeren. Formanden og 2 af de af Indenrigsministeren udnævnte Med-

¹ Majoriteten foreslår 16 medlemmar.

lemmer skal være eller have været Medlemmer af en af de kollegiale Retter; de 2 andre af Indenrigsministeren udnævnte Medlemmer skal have nationaløkonomisk eller polyteknisk Uddannelse. Ingen af de af Kongen eller Indenrigsministeren udnævnte Medlemmer maa være Indehaver af eller Medlem af Bestyrelsen for nogen Virksomhed, der er under Tilsyn efter nærværende Lov, og ej heller have Sæde i en privat Banks Bestyrelse eller Representantskab. 4 Medlemmer vælges af Rigsdagen. Endelig udnævner Indenrigsministeren 5 Medlemmer, 1 efter Indstilling af Industriraadet, 1 efter Indstilling af Den danske Handelsstands Fællesrepræsentation, 2¹ efter Indstilling af De samvirkende Fagforbund og 2¹ efter Indstilling af De samvirkende danske Andelsselskaber.

Saafermt en eller flere Virksomheder, der ikke kan anses repræsenteret ved de i foregaaende Punktum nævnte Medlemmer,³ inddrages under Tilsynet, udnævner Indenrigsministeren efter Indstilling fra vedkommende Erhvervsorganisation, hvis saadan findes, en Repræsentant for den paagældende Erhvervsgren til at tiltræde Behandlingen af vedkommende Sag.⁴

Paa samme Maade udpeges et tilsvarende Antal Suppleanter.

Raadet fastsætter selv sin Forretningsorden.

Bestemmelse om Honorar til Raadets Formand og Medlemmer samt om andre Udgifter i Anledning af Raadets Virksomhed og Lovens Gennemførelse træffes ved de aarlige Finanslove.

§ 3.

Naar Tilsynsraadet har truffet Afgørelse om, at en Virksomhed skal omfattes af denne Lovs Bestemmelser, giver Raadet Virksomheden Meddelelse herom, og om, at den er underkastet følgende Forpligtelser:

a) Virksomheden skal inden 3 Maaneder efter hvert Regnskabsaars Udløb til Tilsynsraadet indsende sit Aarsregnskab.

Det til Raadet afgivne Regnskab skal være saaledes affattet, att det giver et tydeligt Billede af Forretningens Driftsindtægter, Driftsudgifter, Brutto- og Nettofortjeneste samt Status. Driver en Virksomhed Forretning baade paa det indenlandske og det udenlandske Marked, skal det til Raadet afgivne Regnskab være affattet saaledes eller ledsaget af en saaledes affattet Redegørelse, at det tydeligt kan ses, hvilken Del af de i Henhold til forrige Punktum oplyste Beløb der stammer fra Forretningen paa det indenlandske Marked.

b) Saafermt Raadet finder, at det afgivne Regnskab er affattet i en saadan Form, at det ikke giver Raadet tilstrækkelig Vejledning, skal Regnskabsformen ændres efter Raadets Bestemmelse.

c) Paa Foranledning af Raadet skal Virksomheden derhos afgive alle saadanne yderligere Oplysninger, som Raadet finder fornødne til at skaffe sig til-

¹ Majoriteten föreslår 3 medlemmar.

² Majoriteten föreslår, att ordet »og» utgår och i stället insättes »1 efter Indstilling af Arbejdsgiverforeningen og».

³ Majoriteten föreslår, att efter »Medlemmer» insättes »menes at burde».

⁴ Majoriteten föreslår, att efter ordet »Sag» sättes skiljetecknet komma, varefter göres följande tillägg: »og först derefter tages endelig Beslutning om Virksomhedens Inddragning under Tilsynet».

sträckeligt Indblik i vedkommende Erhvervs Produktions-, Omsætnings- og finansielle Forhold. Raadet kan foranstalte Eftersyn af Virksomhedens Bøger og Lagre. En Virksomhed kan nægte at give Raadet Oplysning om tekniske Hemmeligheder. Fremkommer en paa denne Regel støtte Indsigelse, kan Sagen af Raadet forelægges for Direktøren for Statsprøveanstalten, hvem Virksomheden er forpligtet til at meddele alle de Oplysninger, han ønsker. I det Omfang, hvori han finder, at de ønskede Oplysninger er tekniske Hemmeligheder, skal han søge Forholdet ordnet ved til Raadet at afgive en saadan Underretning, der uden at blotlægge den tekniske Side af Virksomhedens Forretningsforhold tjener til fornøden og tilstrækkelig Oplysning for Raadets Formaal.

§ 4.

Tilsynsraadet kan til Fremme af sine Undersøgelser vedrørende de af denne Lov omhandlede Virksomheder kræve Oplysninger og Forklaringer, mundtlige eller skriftlige, af private, ligesom statslige og kommunale Myndigheder er forpligtede til at bistaa Raadet med Meddelelse af Oplysninger.

§ 5.

Paa Grundlag af de til Raadet indgaaede Oplysninger afgiver dette Indberetninger til Indenrigsministeren, der videresender dem til Rigsdagen. Indberetningerne fremsendes snarest muligt, efterhaanden som Raadets Undersøgelser skrider frem. I disse Indberetninger skal Raadet afgive et motiveret Skøn over, hvorvidt den Fortjeneste, de undersøgte Virksomheder afkaster — hvad enten denne anvendes til Udbytte, Tantième, Gager, Atskrivninger, Henlæggelser eller lignende — skyldes Udnyttelse af en Monopolstilling. Ligeledes skal Raadet afgive Erklæring om, hvorvidt der ved uforsvarlig Konkurrence, Misbrug af økonomiske Magtmidler m. v. er hidført en urimelig og skadelig Indskrænkning i den frie Erhvervsudøvelse. Sammen med Indberetningen skal Raadet sende Indenrigsministeren en Redegørelse, indeholdende det fornødne Oplysningsmateriale. Raadet kan ledsage denne Redegørelse med en Indstilling om, at Redegørelsen helt eller delvis skal offentliggøres.

Ved Siden heraf paahviler det Raadet at gøre Indstilling til Indenrigsministeren om, at der søges gennemført saadanne Foranstaltninger til Sikring af Forbrugernes Interesser, som Raadet efter sket Undersøgelse finder ønskelige. Saadan Indstilling skal fremmes, naar mindst 4¹ Medlemmer fremsætter Ønske derom.

§ 6.

Saa vel Raadets Medlemmer som dets Personale er under Ansvar efter almindelig borgerlig Straffelov § 137 underkastet Tavshedspligt med Hensyn til alle Oplysninger, hvoraf de i deres Hvervs Medfør er komne i Besiddelse.

¹ Majoriteten föreslår 7 medlemmar.

§ 6.

Indsendelse af Regnskaber og Afgivelse af Oplysninger i Henhold til denne Lov kan i Vægringstilfælde fremtvinges ved Tvangsbøder til Statskassen af fra 50 Kr. til 1,000 Kr. pr. Dag.

Afgivelse af bevidst urigtige Oplysninger, skriftlige eller mundtlige, straffes efter almindelig borgerlig Straffelov § 155. Samme Straffebestemmelse kan bringes til Anvendelse paa den, der aabenbart ubeføjet vægrer sig ved at opfylde den ved denne Lov paalagte Oplysningspligt.

Retslig Tiltale for Overtrædelse af denne Lovs Bestemmelser finder kun Sted paa Begæring af Raadet. Ingen Sag maa afgøres uden Dom, med mindre Raadet giver sit Samtykke dertil.

§ 8.

Denne Lov gælder til den 1. April 1925, til hvilket Tidspunkt Raade senest skal afgive en samlet Indberetning om sine Undersøgelser.

Bilaga C.
(Norge.)

*Lov om meddelelse av oplysninger til Trustkommissionen,
datert 14de april 1919.*

§ 1.

Enhver næringsdrivende (enkeltmand eller selskap) er forpligtet til at meddele alle de oplysninger, utlevere alle de dokumenter, regnskapsutdrag, forretnings- og regnskapsbøker o. s. v., som forlanges av den ved kgl. res. av 29de februar 1916 nedsatte Trustkommission, gjennom dens formand eller et av kommissionen opnævnt utvalg, til planlæggelse av mulige forholdsregler overfor trust-, kartel- og andre monopoldannelser.

Oplysninger angaaende hemmeligholdte tekniske indretninger eller fremgangsmaater kan ikke kræves meddelt.

§ 2.

Den som undlater at efterkomme den i foregaaende paragraf omhandlede oplysningspligt inden en for hvert enkelt tilfælde fastsat frist, eller som medvirker hertil, straffes med bøter indtill kr. 100,000.00.

Den, som meddeler urigtige oplysninger, eller som medverker hertil, straffes som i den almindelige borgerlige straffelovs § 166 bestemt.

§ 3.

Enhver som i medför av denne lov faar kundskap om en bedrifts forhold pligter at bevare taushet derom, forsaavidt det ikke findes paakrævet av hensyn til kommissionens opgave at gi meddelelse av forholdet.

Overtrædelse av denne taushetspligt straffes som i straffelovens § 121 bestemt.

§ 4.

Denne lov træer i kraft straks.
